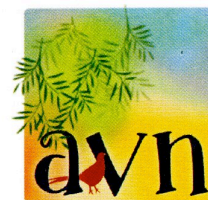

Algemene Vereniging voor Natuurbescherming
voor 's-Gravenhage en omstreken
Badhuisstraat 175 - 2584 HH 's-Gravenhage

Aan de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten
Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam/Voorburg
t.a.v. mevrouw drs. S.L. van Golberdinge,

Postbus 499, 2240 AL Wassenaar.

Betreft:

Zienswijze op uitvoeringsprogramma Landschapsonwikkelingsplan Duin Horst & Weide
(eindconcept november 2011) en Visie Landschapsonwikkelingsplan Duin Horst & Weide
(eindconcept november 2011)

Den Haag, 13 februari 2012

Geachte college,

De Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor 's Gravenhage en omstreken (AVN) heeft kennis genomen van bovengenoemde plannen en wil hier graag haar zienswijze op geven. Onze zorg betreft vooral de plannen voor recreatie en openstellingen van het veenweidegebied.

Het veenweidelandschap van Duin Horst Weide behoort tot het bijzondere strandwallencomplex dat ca 5000 jaar geleden in de Hollandse delta is ontstaan. Op de laagte tussen de eerste en tweede strandwal groeide in loop der eeuwen een moeras, dat door afbraak en opgroei een dik veenpakket op de zandvlakte vormde. Vanaf de Middeleeuwen is door de eerste menselijke activiteit in het gebied een slotenpatroon gegraven ter ontwatering van dat vochtige veen. Vanaf die tijd is er agrarische activiteit in dit gebied.

Dat slotenpatroon dat onze voorouders groeven, ligt er tot op de huidige dag van vandaag en mag dus tot ons cultureel erfgoed worden gerekend. De ontwatering heeft in al die jaren echter wel zijn tol geëist, want de veengrond, -bestaande uit organische materialen- is onder invloed van verdroging deels vergaan, waardoor de veenbodem is ingeklonken. De slootverkaveling mag dus wel historisch zijn, de veenbodem is in de loop der laatste 10 eeuwen danig aan slijtage onderhevig geweest.

De landschappelijke kwaliteit die de veenweidepolders nu nog hebben is te danken aan het ingesloten karakter en het extensieve gebruik. Rust is een sleutelbegrip voor het behoud van deze kwaliteit. Daarom is de AVN geen voorstander van een ontsluiting voor publiek middels openbare fiets- en wandelpaden. Het gebruik zal daarmee direct veel intensiever worden, waardoor de kwaliteit van de polders onmiddellijk zal afnemen. Openbare betreding zal een proces van erosie op gang brengen waartegen de kwetsbare bodem niet bestand is.

De AVN is daarbij fel tegenstander van de aanleg van de zogenaamde Stadspoorten met horeca en aansluitende recreatieve infrastructuur. Dat zal een intensieve vorm van recreatie tot gevolg hebben, waarbij niet alleen natuurliefhebbers, maar ook luidruchtiger recreanten massaal toegang tot het gebied krijgen. Brommers, racefietsers, mountainbikers, hondenuitlaters en wat dies meer zij, zullen bezit nemen van de polder. Het ligt voor de hand dat de uitgangspunten voor recreatie dan op termijn prioriteit gaan krijgen boven de uitgangspunten voor natuur. Verlichting van het fietspad zal binnen enkele jaren als wens geuit worden. Dit is geen imaginair gedachtengoed, maar een door de historie bewezen realiteit. Oprukkende menselijke recreatie zorgt direct voor achteruitgang van een kwetsbaar landschap en de flora en fauna die daar thuis hoort.

Indien er toch van enige ontsluiting van het veenweidelandschap sprake moet zijn, stelt de AVN voor om uitsluitend vanuit de randen natuurlijke wandelmogelijkheden te creëren, zonder een lengte- of dwarsverbinding door de polder aan te leggen. Vanaf de randen wordt er niet verstoord en kan de weidsheid van het veenweidegebied toch goed beleefd worden. Die mogelijkheden zijn aanwezig bij Kerkehout, Leidschendam, De Horsten en in de Stevenshof. Voor de details verwijs ik graag naar de ideeën die de Stichting Horst en Weide daarover heeft aangedragen. De AVN wil daarbij nog aangeven dat naast sterke zonering ook rekening gehouden wordt met de seizoenen. Vooral openstelling in het broedseizoen geeft veel meer verstoring dan in de andere jaargetijden.

Zonering kan ook worden gemaakt door wandelingen 'onder leiding van' te organiseren. De mogelijkheden zijn tot op heden sporadisch, maar een intensivering van excursies geeft aan veel meer recreanten de mogelijkheid om de polder net even anders en intensiever te beleven. Daarbij denken we niet alleen aan natuur, maar ook aan een agrarische rondleiding. De polder als educatie-project voor scholieren, waarbij onder leiding veel bewuster naar het landschap gekeken wordt. De organisatie van die leiding kan dan weer liggen bij de deskundige vrijwilligers, die de polder op hun duimpje kennen. Het gaat om behoud van een landschap. Dat mag zeker bij de volgende generatie in het bewustzijn worden meegegeven. De AVN is gaarne bereid om daarin mee te denken en een steentje bij te dragen.

We blijven daarover graag met u in contact.

Hoogachtend,

A. de Ruiter

Secretaris AVN